

Zápis z 34. porady skupiny pro mezinárodní spolupráci a 18. porady národní sítě IMPEL

Zápis z 18. porady skupiny pro mezinárodní spolupráci a 34. porady národní sítě IMPEL konané na ředitelství ČIZP dne 26.11.2013

Přítomni: dle prezenční listiny Lenka Němcová přivítal přítomné účastníky a obeznámila je s programem porady Informace o zasedání Rady pro životní prostředí, aktuální evropská agenda v životním prostředí – P. Ptáčková, MŽP A. Zasedání Rady pro životní prostředí v roce 2013

- 14. října 2013, Lucemburk
- 13. prosince 2013 Brusel

Dne 14. října 2013 se v Lucemburku uskutečnilo zasedání Rady EU pro životní prostředí

Body jednání:

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů (první čtení)

- výměna názorů

Příprava na devatenácté zasedání konference smluvních stran (COP 19) Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) a na deváté zasedání smluvních stran Kjótského protokolu (CMP 9) (Varšava, 11.-22. listopadu 2013)

– přijetí závěrů Rady

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 443/2009 za účelem vymezení způsobů, jak dosáhnout cíle snížení emisí CO₂ z nových osobních automobilů do roku 2020 (první čtení)

Jiné záležitosti

4. a) Mezinárodní jednání a akce

(i) Jedenácté zasedání konference smluvních stran (COP11) Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci (Windhoek, Namibie, 16.-27. září 2013)

(ii) Dvacáté zasedání Komise pro udržitelný rozvoj (CSD 20) (New York, 20. září 2013)

(iii) První zasedání politického fóra na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji (HLPF 1) (New York, 24. září 2013)

(iv) Zvláštní zasedání o pokroku při plnění rozvojových cílů tisíciletí (New York, 25. září 2013)

(v) Diplomatická konference o Minamatské úmluvě o rtuti (Minamata a Kumamoto, Japonsko, 9.-11. října 2013)

- *ústní informace předsednictví a Komise*

5. b) Budapešťský summit o vodě (Budapešť, 8.-11. října 2013)

- *informace maďarské delegace*

5. c) Systém EU pro obchodování s emisemi / letectví

- *informace Komise*

5. d) Systém monitorování, vykazování a ověřování emisí skleníkových plynů z mezinárodní námořní dopravy

- *informace Komise*

5. e) Montrealský protokol

(i) Politické prohlášení týkající se využívání kreditů za snížení emisí průmyslových plynů podle rozhodnutí o sdílení úsilí

- *informace dánské delegace*

(ii) Usnadnění celosvětové dohody o postupném omezování částečně fluorovaných uhlovodíků

- *informace Komise*

1. Aktuální evropská agenda v oblasti životního prostředí

Aktuálně projednávané legislativní návrhy:

CO₂ z osobních aut (Nařízení, kterým se stanoví výkonnostní emisní normy pro nové osobní automobily v rámci integrovaného přístupu Společenství ke snižování emisí CO₂ z lehkých užitkových vozidel (úprava nařízení č. 443/2009)) a CO₂ z lehkých užitkových vozidel (Nařízení, kterým se stanoví výkonnostní emisní normy pro nové osobní automobily v rámci integrovaného přístupu Společenství ke snižování emisí CO₂ z lehkých užitkových vozidel (úprava nařízení č. 443/2009)) bylo zveřejněno v červenci 2012.

CITES – (Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně druhů volně žijících

živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (přepřacované znění)

bylo zveřejněno v červenci 2012. Jedná se o konsolidaci stávajícího předpisu a jeho adaptaci na pravidla stanovená Lisabonskou smlouvou. Prioritou IE PRES v souvislosti

s CITES byla příprava na COP, který proběhl v březnu 2013 v Bangkoku.

EU ETS clarification, backloading (Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2003/87/ES za účelem vyjasnění ustanovení o harmonogramu dražeb povolenek na emise skleníkových plynů. Návrh nařízení – Commission Regulation amending Regulation (EU) No 1031/2010 in particular to determine the volumes of greenhouse gas emission allowances to be auctioned in 2013-2020) – v červenci 2012 byl zveřejněn návrh Rozhodnutí - jedná se o procedurální úpravu směrnice 2003/87/ES sloužící k řešení výjimečné situace (rizika kolapsu trhu s uhlíkem). Na Rozhodnutí o změně směrnice navazuje návrh Nařízení, který byl zveřejněn v listopadu 2012.

ABS (Nařízení ohledně přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném rozdělení přínosů plynoucích z jejich využívání) – Evropská komise v říjnu 2012 zveřejnila návrh nařízení k přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném rozdělení přínosů plynoucích z jejich využívání.

ILUC (Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů). Evropská komise v říjnu 2012 zveřejnila legislativní návrh k nepřímým změnám využití území, který bude na základě studie dopadů navrhovat změny ve směrnici 2009/28/ES (OZE) a 2009/30/ES (kvalita paliv).

Revize EIA - (Revize směrnice 85/337/EHS o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí) – Komise zveřejnila koncem října 2012 návrh revize směrnice.

Emise z lodní dopravy (Legislative proposal – Measures to include maritime transport emissions in the EU's greenhouse gas reduction commitment) - Komise zveřejnila 28. června 2013 legislativní návrh o redukci emisí z lodní dopravy a jejich případném zahrnutí do systému EU ETS. 13. prosince 2013 bude projednáváno mezi hlavními body na Radě pro životní prostředí.

EU ETS a letectví (Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví dočasná odchylka od směrnice 2003/87/ES Evropského parlamentu a Rady o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství) - v listopadu 2012 Komise zveřejnila návrh na stanovení dočasné odchylky od směrnice 2003/87/ES, která se zabývá emisním obchodováním v sektoru letectví.

Přeprava odpadu (Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů). Revize nařízení o přeshraničním pohybu odpadů upravuje oblast inspekcí. Návrh zavádí požadavky na plánování kontrol, jejich provádění a posouzení rizik.

Invazní druhy – Komise návrh zveřejnila v září, LT PRES zahájilo projednávání na pracovních skupinách Rady a bude usilovat o co největší pokrok. Invazní druhy jsou závažným faktorem způsobujícím pokles biodiverzity a řešení této problematiky je součástí závazků ČR vyplývajících z mezinárodních úmluv a členství v EU

Změna směrnice o obalech (plastové obaly - tašky) - sdělení EK k odpadovému legislativnímu aktu zveřejněno na začátku LT PRES. Návrh směrnice zveřejněn počátkem listopadu 2013.

Informace o IMPEL konferenci na Maltě 1.10. – 4.10. 2013 – Lenka Němcová

IMPEL konference na Maltě se za ČR zúčastnili za ČIZP – L. Němcová, M. Baranyai a T. Augustin a za MŽP J. Achrer a L. Dvořák.

Dne 2.10.2013 se konala plenární sekce a sekce 2, která se zabývala sítěmi v rámci životního prostředí a v rámci které proběhly i tři workshopy:

§ Praktická případová studie soudců

§ Praktická případová studie státních zástupců

§ Praktická případová studie ombudsmana

Další den konference se konalo 8 paralelních workshopů:

- Soulad s legislativou a prosazování
- Od odpadům ke zdrojům
- Směrnice o průmyslových emisích
- Nové přístupy
- Spolupráce a koordinace
- Příroda a voda
- Budování kapacit
- Výzvy pro implementaci: případové studie z oblasti kvality ovzduší a ochrany půdy

Informace o workshop o zlepšení právního rámce inspekci ŽP a dohledu

Workshop o zlepšení právního rámce inspekci ŽP a dohledu se konal dne 20. 9.2013 v Bruselu. V 7. Akčním programu pro životní prostředí je zmíněn i IMPEL a je tam v článku 63 uvedeno, že EU potřebuje podporu od profesionálních sítí, jako je IMPEL, zvláště EK oceňuje IRI reviews (vzájemné hodnocení) a sdílení nejlepší praxe v různých oblastech životního prostředí. Celkově je důležitá funkce inspekci v členských státech a EK by ji chtěla ještě postavit na vyšší úroveň, tím že legislativa týkající se inspekci by nebyla již pouhým doporučením, ale buď směrnici nebo nařízením. V rámci workshopu vyvstaly i nové otázky, ale legislativa by měla být dokončena do konce roku 2013. V rámci workshopu byl jako vzor využit model Skotské agentury pro životní prostředí:

Skotská agentura životního prostředí - rozdělení zařízení podle chování provozovatelů, od nejhorších (Criminal a Chancer) až po nejlepší (Compliant a Champion)

Nástroje pro vymáhání:

§ varovný dopis

§ komunikace, nápravné opatření při způsobení ekologické škody

§ administrativní a/nebo kriminální sankce

V termínech politiky vymáhání nebo cílech, by mělo být přihlíženo k následujícímu:

- zásadní principy politiky ŽP EU, zvláště princip znečišťovatel platí a princip prevence
- legislativní kritéria EU pro sankce
- více operativní prosazovací principy/cíle, které mohou být odvozeny z těchto:
 - o zajištění, že „pachatel“ nebude mít ekonomický zisk nebo výhodu z toho, že je v nesouladu s legislativou
 - o zajištění, že náklady na nápravné opatření ponese „pachatel“, pokud je to možné
 - o zajistit, aby stav nesouladu s legislativou byl ukončen co nejdříve
 - o zajistit prevenci před možným způsobením ekologické škody způsobené nesouladem s legislativou
 - o zajistit soulad s legislativou v budoucnosti, zvláště tam, kde permanentní nesoulad s legislativou nebo dlouho trvající škoda se stále opakuje

Hodnocení rizik

1 fáze – celkové ohodnocení a dopad nesouladu s legislativou

2 fáze – strategie stanovení priorit jak strategicky zorganizovat zajištění souladu s legislativou

3 fáze – inspekční plány a programy pro plánované inspekce a metodika jak vykonávat neplánované inspekce na základě strategie priorit

Inspekční plány

Plán by měl být sestavován na základě rizik. Skotský plán je sestavován na základě rizik a na základě stanovení priorit. Tento plán je poté zpracováván i v rámci inspekčních programů, kde je užívána terminologie převzatá z doporučení RMCEI (minimálních kritérií pro inspekce životního prostředí).

Jelikož navrhovaný právní instrument má být obecný, měl by být výběr úrovně a pokrytí inspekčních plánů ponecháno členským státům, aby mohly co nejlépe organizovat dostupné zdroje, musí ale zajistit, že bude legislativa pokryta jedním nebo více plány. Z každé inspekce by měla být vypracována zpráva, která bude ukládána elektronicky.

Směrnice INSPIRE předjímá dvě úrovně přístupu k prostorovým datům:

- přístup mezi různými státními organizacemi a

· přístup pro veřejnost k určitým informacím, které jsou uvedeny ve směrnici o přístupu k informacím 2003/4

Problémem může být, že při zveřejňování údajů veřejnosti, zde mohou být určité informace „citlivé“, u údajů o provozovateli, je třeba vzít v úvahu obchodní tajemství a ne všechny inspekční zprávy a protokoly by měly být zveřejňovány.

Lenka Němcová se účastnila Sekce 6. Nové přístupy:

Dobrovolné dohody s průmyslem

Jakub Achrer z MŽP informoval o dobrovolných dohodách s průmyslem v ČR. Vzhledem ke špatné kvalitě ovzduší v ČR navzdory tomu, že průmyslová zařízení jsou většinou v souladu s legislativou – směrnicí o průmyslových emisích a směrnicí o národních emisních stropích a navzdory snižování emisí je kvalita ovzduší dosud neuspokojivá, zvláště, co se týká PM₁₀, PM_{2,5}, NO_x a přízemnímu ozonu. Nejhorší je situace v severních Čechách a Moravskoslezském kraji, zvláště v zimním období. Znečištění nepochází pouze z průmyslových zařízení, to tvoří pouze 25%, dalších 25% pochází z domácích topenišť, 25% z dopravy a 25% připadá na povětrnostní vlivy – znečištění z Polska. Je zde ale stále místo pro zlepšení i ze strany průmyslu, a to pomocí uzavírání dobrovolných dohod. Dobrovolné dohody byly uzavřeny se čtyřmi průmyslovými podniky, a to Deklarace o strategické spolupráci mezi MŽP a ČEZ, Memorandum o porozumění se Severočeskými doly „Stop prachu“, dobrovolná dohoda s ArcelorMittal Ostrava a dobrovolná dohoda s BordoChem MCHZ, s.r.o.. Všechny dobrovolné dohody mají jistá pozitivní a užitečná opatření, ale také mají své limity a slabé stránky. Zatím se jako nejúspěšnější jeví Memorandum o porozumění „Stop prachu“ se Severočeskými doly, v rámci něhož se uhlí skladuje mimo města a lidská obydlí, bylo investováno do ústředního topení pro obyvatele, byly zasazeny stromy a proběhly přednášky ve školách o škodlivosti pálení domácího odpadu. Jedinou slabou stránkou je, že memorandum je právně nezávazné.

Polský systém pro pozastavení pokuty jako mechanismu pro podporu investic do životního prostředí

Krzystof Wojcik seznámil účastníky s polským systémem pozastavení pokut. Pokud inspektor zjistí nesoulad se zákonem, musí závazně uložit pokutu dle příslušného zákona, pokud ale provozovatel podepíše dohodu s Inspektorátem, ve které se zaváže k modernizaci zařízení, tak abysplňovalo všechny standardy, tak pak je možné pokutu pozastavit, nejdéle však na pět let. Po této době, pokud bude zařízení plně v souladu s legislativou, pokuta bude snížena o prostředky, které provozovatel vynaložil na modernizaci, pokud modernizace byla dražší, než by měla být vyměřená pokuta, pak mu pokuta nebude udělena. V případě, že provozovatel neprovede modernizaci v dohodnutém termínu, zaplatí pokutu vyšší.

Udržitelný rozvoj v průmyslu

Torbjorn Brorson pracuje již více než 25 let ve vedoucích pozicích (poradce pro oblast životního prostředí) v nadnárodních firmách a deset let učí na univerzitě v Lundu.

Podle chování a zapracovávání nových trendů a nových legislativních požadavků se ve Švédsku dělí podniky na pasivní (14%), reagující na požadavky (28%), aktivně reagující na požadavky (31%) proaktivní (24%) a lídry (3%). Přičemž mezi pasivními je většina malých podniků, které zaměstnávají 1 – 49 zaměstnanců a mezi lídry jsou velké podniky s více než 500 zaměstnanci. Z toho vyplývá, že je potřeba pomáhat s vysvětlováním legislativy hlavně malým a středním podnikům. Ve Švédsku je dobrou praxí, že místní úřady pravidelně pořádají tzv. „společné snídane“, na kterých představitelé firem, které zaměstnávají od 1 do 10 zaměstnanců, seznamují s již existující i novou legislativou a velmi se jim to v praxi osvědčilo. U proaktivních podniků a lídrů je manažerský systém zaveden na všech úrovních a jsou stanoveny principy pro ochranu zdraví, bezpečnosti a je přihlíženo k aspektům životního prostředí. Probíhá zde otevřená komunikace, jak o úspěších, tak o problémech a je vypracována transparentní zpráva o udržitelném rozvoji. T. Brorson uvedl, že se setkal s velmi malými znalostmi inspektorů, co se týká manažerských systémů podniků (ISO 14 001, EMAS). Ve Švédsku je připraven jednosemestrální kurz pro inspektory na univerzitě a je třeba inspektory v této oblasti i nadále vzdělávat. Dále uvedl, že i inspektoři by zvláště malým a středním firmám měli pomáhat s pochopením nové legislativy v oblasti životního prostředí.

Příprava na Valné shromáždění v Litvě – L. Němcová

První den proběhne schůzka pro národní koordinátory IMPEL. Druhý den Valného shromáždění bude podána zpráva o této schůzce, zástupce EK bude informovat o nové a projednávané legislativě EU a zástupce Bio Intelligence Services přednese zprávu o hodnocení sítě IMPEL. Dále proběhne diskuse v několika skupinách o budoucnosti sítě IMPEL a strategii a na závěr budou projednány organizační záležitosti – čerpání rozpočtu, nové umístění Sekretariátu IMPEL a jeho rozšíření o experta na komunikaci, úhrada členských poplatků atd.. Třetí den bude podána informace o IMPEL konferenci, která se konala ve dnech 1. – 4. října na Maltě. Budou podány zprávy o ukončených projektech:

§ Budování kapacit IMPEL v ochraně přírody

§ Energetická efektivita při povolování a inspekcích

§ Směrnice o průmyslových emisích a nařízení REACH

§ Výběr vhodných intervencí vedle inspekcí k zajištění souladu s legislativou

§ Inspekční cyklus

§ Povolení podle směrnice o průmyslových emisích

§ IRI Finsko

§ IRI Polsko

§ IMPEL TFS konference

§ Požadavky ochrany přírody při povolování a inspekcích průmyslových zařízení

Návrhy nových projektů:

- o Ochrana přírody při povolování a inspekcích průmyslových zařízení – implementace čl. 6(3) směrnice o stanovištích
- o Kritéria rizik při určování priorit pro inspekce
- o Lepší prosaditelnost legislativy životního prostředí
- o Porozumění nesouladu s legislativou skrze celé spektrum legislativy životního prostředí
- o Zlepšení souladu s legislativou skrze manažerské systémy podniků
- o Výběr vhodných intervencí kromě inspekcí k zajištění souladu s legislativou
- o Implementace BREFS (TIMBRE)
- o Směrnice o průmyslových emisích a REACH
- o Nelegální zabíjení ptáků
- o Sdílení dobré praxe v sektoru zemědělství
- o Projekt o skládkách 2014
- o IRI Malta
- o IRI Litva
- o IRI Nizozemí
- o Využití prosaditelných a praktických kontrolních listů při inspekcích
- o Sdílení návrhů pro méně striktní hodnotu emisních limitů než je uvedeno v BAT
- o Nejlepší praxe pro NCP
- o IMPEL TFS konference
- o Nástroj pro posouzení dopadu nové a již existující legislativy pro přeshraniční přepravu odpadů
- o Zlepšení výměny informací TFS
- o Prosazovací akce TFS IV
- o Projekt státních zástupců 2014
- o Spolupráce se zeměmi v Africe a Asii
- o Kde končí odpad

Informace o celoevropských projektech REACH-EN-FORCE – O. Jarolím

Celoevropské projekty REACH-EN-FORCE

- Projekty REFx koordinuje fórum pro výměnu informací pro prosazování při ECHA;
- metodika pro projekty REFx popisuje strukturu manuálů k projektům a jednotné vyhodnocení;
- každý rok bude operační fáze jednoho z projektů REFx (minimálně do r. 2018);
- pracovní skupina fóra pro prioritizaci REFx bude navrhopvat a vybírat témata pro budoucí projekty REFx; je v ní zástupce ČIŽP.

REF2 - kontroly následných uživatelů

- Proběhly v roce 2011 a 2012;
- 29 států, 1181 kontrol, 7300 látek, 4700 směsí;
- porušení - 4% látek neregistrováno, 50% bezpečnostních listů v rozporu s předpisy;
- v ČR 17 kontrol a 3 porušení.

REF 3 - kontroly dovozců

- Kontroly v první fázi proběhly v roce 2013, druhá fáze proběhne v roce 2014;
- úzká spolupráce ČIŽP s Generálním ředitelstvím cel při výběru subjektů ke kontrole;
- první fáze v ČR - 17 kontrol, 4 porušení (z toho 2 závažná).

Informace o IMPEL projektu DECO –D. Grůza

Projekt DECO je zaměřen na ochranu půdy a souvisejících složek životního prostředí, především vody před kontaminací. Výsledky projektu budou shrnuty do závěrečné zprávy, která bude obsahovat doporučení EK ve věci vhodných přístupů a postupů při

řešení sanace kontaminovaných míst a k aktualizaci předpisů na ochrany půdy. V současnosti se k ochraně půdy váže 16 – 18 různých předpisů EU. V úvodu workshopů se účastníci seznámili s přístupem k sanacím v jednotlivých zemích, přičemž za českou stranu byli upozorněni na specifickou situaci, danou především důsledkem masivní privatizace, která na jednu stranu zajistila četným nabyvatelům prostřednictvím ekologických smluv přístup k financování sanací státem, na druhou stranu však znamenala pro početnou skupinu privatizovaných objektů ztrátu odpovědnosti za kontaminaci. Naproti tomu v západní Evropě převládá systém odpovědnosti znečišťovatele („polluter pays“) a pouze v ojedinělých případech neexistujícího původce znečištění nastupuje jako odpovědná osoba za sanaci stát (zpravidla prostřednictvím různých k tomuto účelu zřízených fondů). Důsledkem početných realizovaných sanací v ČR (především na základě uzavřených ekologických smluv) jsou praktické zkušenosti ČR v evropském měřítku na nadstandardní úrovni. Z průběhu dalšího jednání vyplynul závěr, že ačkoli v zadání projektu DECO je uveden dosažení „harmonizace přístupů“ v členských zemích, jejich sjednocování je doporučováno pouze menšinou účastníků a v omezeném rozsahu, důvodem jsou značně rozdílné podmínky v jednotlivých zemích a to jak hydrologické, tak i ekonomické právní a institucionální. Pro českou stranu vyplývá ze závěrů jednání nedostatečnost české legislativy pro ochranu půdy, absence dostatečných zákonných omezení pro užívání pozemků, na kterých není vyřešena ekologická zátěž, nedostatečná zákonná podpora využití brownfields před stavbami na „zelené louce“, nejednoznačnost přechodu odpovědnosti na kupujícího v případě koupě prokazatelně kontaminovaného pozemku.

Informace o projektu o skládkách, společná kontrola v ČR a v Chorvatsku – V. Hamerník

Ke zlepšování a výměně poznatků při implementaci evropského práva v oblasti skládkování – Council Directive 1999/31/EC a Council Decision 2003/33/EC proběhly v rámci IMPELu v roce 2013 tři mezinárodní kontroly skládek (Česká republika, Chorvatsko, Polsko). Jednalo se o Reinforcement program on inspection skills according to the landfill directive in IMPEL member countries. Kontroly probíhaly dle plánu kontrol, který byl v rámci IMPELu vytvořen v roce 2011-2012.

V. Hamerník se zúčastnil kontroly v České republice a Chorvatsku. V rámci kontrol byly zjištěny určité rozdíly v aplikaci shora uvedených předpisů v jednotlivých členských zemích EU. V případě Chorvatska, které je čerstvým členem EU, je potom stanoven rok 2018 jako přechodný termín do kdy je třeba přizpůsobit fyzický charakter skládek legislativě EU.

9.-10.9.2013 Česká republika – Skládkový komplex CELIO

23.-24.9.2013 Chorvatsko – skládka Mraclinska Doubrava (region Záhřeb)

7.-8.10.2013 Polsko – skládka Suchý Las (region Poznan)

Informace o zasedání TFS NCP v Praze – J. Jenšovská

V říjnu se v Praze uskutečnila „Best practice“ konference IMPEL-TFS, inspektorů agentur a inspekcí životního prostředí, které se zúčastnilo 37 účastníků z 25 zemí.

Konference „Best practice“ je určena k vzájemné výměně praktických informací, zkušeností a osvědčených kontrolních postupů při přeshraniční přepravě odpadů. V rámci zasedání se probírala role NCP. Dále byly představeny inspekční praxe při kontrolách přeshraniční přepravy odpadů ve Slovinsku a Polsku a probíraly se možnosti nakládání s finanční zárukou. Thor Henriksen představil modely spolupráce kompetentních orgánů. V rámci zasedání byla uspořádána také exkurze do Kovohutí Příbram, kde probíhá recyklace olověných autobaterií a elektroodpadů.

Informace o IMPEL projektech v ochraně přírody – M. Baranyai

M.Baranyai informoval o následujících projektech sítě IMPEL v ochraně přírody, které byly na základě požadavku Evropské komise schváleny na plenárním zasedání IMPEL na Kypru:

- 1. Budování kapacit IMPEL v ochraně přírody.*
- 2. Eliminace nezákonného zabíjení, chytání a obchodování s ptáky.*
- 3. Ochrana přírody při povolování a kontrolách průmyslových provozů.*

ČIŽP je v roce 2013 vedoucím projektu ve věci budování kapacit IMPEL v ochraně přírody, v rámci kterého proběhly konzultace s orgány ochrany přírody a existujícími mezinárodními organizacemi v rámci Evropy. Byly analyzovány odpovědi na dotazník, který je zaměřen především na ustanovení čl. 6 odst. 2 a 3 směrnice o stanovištích. Návrh závěrečné zprávy byl projednán na jednání Cluster I. v Grazu a bude předložena ke schválení na plenárním zasedání v Litvě.

Dále informoval o postupu implementace nařízení EU č. 995/2010, kterým se stanoví povinnosti subjektů uvádějící na trh dřevo a dřevařské výrobky, které nabylo účinnosti začátkem března 2013. V článku 4 odst. 1 toto nařízení zakazuje uvádět na trh EU nezákonně vytěžené dříví. V ČR bylo toto nařízení implementováno v novém zákonu o dříví č. 226/2013 Sb., který začal platit od 1.9.2013. S ohledem na iniciativu MZe a Asociace krajských úřadů bohužel nebyly v novém zákoně přiděleny ČIŽP žádné kompetence, dodržování povinností ze zákona o dříví budou kontrolovat krajské úřady a Ústav pro hospodářskou úpravu lesů. Závěrem prezentace ilustroval tuto problematiku nezákonných těžeb na případech řešených ve Východních Čechách a v rámci celé ČR.

Informace o projektu IMPEL o inspekcích podle směrnice o průmyslových emisích a IRAM – T.Augustin

Směrnice o průmyslových emisích nastavila nové požadavky na kontroly průmyslových zařízení, a proto síť IMPEL se této problematice věnuje skrze projekty:

- EasyTool projekt (2010 a 2011) vyvinul jednoduchý a flexibilní nástroj pro posuzování rizik jako součást environmentálních inspekcí souvisejících s Evropskou legislativou (IED and SEVESO) a RMCEI.

- Projektový tým tvořený experty z 11 členských států shromáždil informace týkající se posuzování rizik používán napříč Evropou a byla vyvinuta a testována nová metodologie IRAM (Integrated Risk Assessment Method).

- Vyjasnění povinností z IED

- Projekt „Inspekce podle IED“(2011-2013) →průvodce pro implementaci IED v plánování a provádění inspekcí →vyvstala potřeba vytvoření průvodce pro vývoj inspekčních programů, vč. požadavků na možný IT nástroj pro vypracování inspekčních programů

Požadavek čl. 23(4) IED je, že příslušný orgán na základě plánů inspekcí pravidelně vypracovává programy běžných inspekcí v oblasti ŽP, vč. četnosti prohlídek na místě u různých druhů zařízení.

Inspekční program může být částí inspekčního plánu, nicméně inspekční plán je veřejně přístupný. Proto se kontrolní orgán může sám rozhodnout, jestli zahrne program jako přílohu nebo samostatný dokument. Tímto způsobem se program může stát důvěrným.

Inspekční program

Hlavní cíl projektu:

Vývoj aplikací pomáhajících k vypracování inspekčních programů pro zařízení spadající jak pod IED, tak i pro jiné typy inspekcí.

Projektová skupina vyvinula přehled, jak by měl inspekční program vypadat

Vývoj excelovské aplikace IRAM – dostupné všechny funkce

Vývoj webové aplikace IRAM – dostupná většina funkcí

Skupina doporučila implementaci zbývajících dosud nezpracovaných funkcionalit do webové aplikace IRAM v následných IMPEL projektech.

Dalším cílem tohoto projektu byla příprava pro uchovávání a zpracování dat pro hodnocení rizik, na základě které se vypracovávají inspekční programy v návaznosti na easyTools projekt.

Během projektu účastníci diskutovali obsah inspekčního programu a ten by měl obsahovat následující informace:

Definovaný časový úsek z programu

Název zařízení/ identifikační číslo

Kategorie rizika a z toho plynoucí četnost kontrol

Typ kontroly (např. integrovaná, složková, atd.)

Termín příští kontroly (den, měsíc, rok)

Datum minulé kontroly

Během projektu účastníci diskutovali obsah inspekčního programu a ten by měl obsahovat následující informace:

Definovaný časový úsek z programu

Název zařízení/ identifikační číslo

Kategorie rizika a z toho plynoucí četnost kontrol

Typ kontroly (např. integrovaná, složková, atd.)

Termín příští kontroly (den, měsíc, rok)

Vedle těchto „povinných údajů“ tým rovněž navrhnul seznam údajů, které mohou být dobrovolné v inspekčním programu:

Jméno nebo tým inspektorů nebo oddělení

Množství času a množství zaměstnanců potřebných pro kontrolu

Kvalifikace / potřebné dovednosti

Potřebné vybavení

Potřebná spolupráce s ostatními kontrolními orgány

Historie dodržování

Adresa a kontaktní datum minulé kontroly

Výsledek posouzení rizik, vyhotovený v IRAMu přinese seznam s kontrolními subjekty a jejich příslušných kategorií rizik a četností kontrol. Tyto informace mohou být importovány přímo do inspekčního programu.

Posouzení musí být provedeno pro všechny subjekty, přesto je třeba zdůraznit, že pro kontrolní subjekty s vysokým rizikem by měly být do programu umístěny prioritně, to znamená, že kontrolní cíle a kontrolní strategie budou definovány pro tyto kontroly subjekty před vypracováním programu kontrol.

Nevýhodou je, že inspekční objekty musí být pro každé prováděné posouzení staženy a nahrány – data nejsou uchovávány prostřednictvím internetu

Nový IRAM inspekční program – upgrade původního IRAM nástroje

Databáze je nyní na internetu, kde jsou všechna data z posouzení rizik uchovávána.

Data mohou být znovu použita pro přepočítání bez potřeby načtení z externí databáze.

Četnost inspekcí a inspekční data všech zvažovaných kontrolovaných subjektů mohou být zobrazena v jedné tabulce

Všechny řídicí parametry změněné zodpovědným koordinátorem nyní mají přímý vliv na všechna otevřená posuzování rizik prováděná tímto koordinátorem.

Z důvodu ochrany dat na internetu již nejsou povinné názvy kontrolovaných subjektů - jsou volitelné (identifikace je garantována identifikačními čísly).

Internetová aplikace a data jsou umístěny na serveru IT Agentury severního Porýní a Vestfálska se všemi nezbytnými opatřeními týkajícími se bezpečnosti a ochrany údajů

Nevýhoda stahování a nahrávání inspekčních objektů je odstraněna ukládáním dat online. Inspekční objekty (zařízení) a posuzovaná data, která se jich týkají jsou uloženy v databázi, která je přístupná pouze vlastníkově těchto informací.

Vlastník informací v IRAMu je inspekční autorita

Ukládáním všech dat online je jednodušší jemné ladění analýzy rizik

Nástroj může exportovat výsledky všech vybraných inspekčních souborů v jednom souboru.

Používání dat k definování inspekčních strategií a cílů a vývoji inspekčních programů je méně složité.

Koordinátoři a inspektoři mohou měnit pozice v rámci organizace – je možné měnit koordinátory a inspektory beze ztráty informací

Workshop k projektu Směrnice o průmyslových emisích – IRAM inspekční program proběhl 1.10. 2013. Workshopu se zúčastnilo 18 inspektorů z 11 členských zemí sítě IMPEL.

Představení nových funkcí ve vyvinutých nástrojích (internetová aplikace a nástroj v programu Excel)

Praktická ukázka jak internetové aplikace, tak i nástroje v programu Excel (Během praktické prezentace byly v aplikaci zjištěny některé drobné chyby, které budou odstraněny vývojářem aplikace).

Praktické vyzkoušení internetové aplikace

jako inspektoři

jako koordinátoři

Na základě praktického cvičení návrh některých drobných změn aplikace (které mohou být realizovány v rámci rozpočtu projektu)

Stejně jako v projektu EasyTools byl první návrh aplikace pro vypracování inspekčního programu, vyvinut v Excelu. Z rozpočtových důvodů internetová aplikace není stále vybavena všemi funkcemi z Excelovského nástroje.

Jedná se o tyto funkce:

Počet porušení zjištěných během poslední inspekce

Různé úrovně nedodržení podmínek: drobné, významné, závažné

Datum dodatečné kontroly v případě závažného porušení

Datum příští kontroly vyplývající z hodnocení rizik, při současném zohlednění vývoje cílů a úkolů inspekce ve fázi plánování Inspekcí

Jméno nebo tým inspektorů nebo oddělení

Množství času a množství zaměstnanců potřebných pro kontrolu

Kvalifikace / potřebné dovednosti

Potřebné vybavení

Potřebná spolupráce s ostatními kontrolními orgány

Historie dodržování

Tyto funkce se jeví jako užitečné pro vypracování inspekčních programů, a bylo doporučeno jejich zavedení i do internetové aplikace.

Ze závěrů workshopu vyplynulo, že nové funkce internetové aplikace a nástroje Excel jsou velmi užitečné pro kontrolní praxi příslušných orgánů a internetová aplikace musí být dál rozvíjena.

Informace o odpadovém workshopu v Žitavě – D. Hráská

V rámci workshopu účastníci vyslechli odborné přednášky, jejichž obsahem byly otázky a názory týkající se opatření, která je nutno přijímat pro období uzavření skládek a následné péče, jak dlouho je nutno fázi následné péče realizovat, aby nedošlo k poškození obecného blaha. Dále se diskutovalo o tom, zda skládka zůstává i po uzavření nadále technickým dílem, nebo zda je možno ji „přetvořit v normální“ využitelnou plochu.

Uzavřená a rekultivovaná skládka nabízí dostatek příležitostí pro různé možnosti využití. Kromě ozelenění okolí skládky je možné například instalovat na skládkách fotovoltaická zařízení. Rekultivované plochy lze využívat i pro volnočasové aktivity

jako jsou golfové hřiště, nebo plochy příměstské rekreace. Právě koncepce fotovoltaických zařízení je v Sasku již významně uváděná v praxi.

Na zařízení, provozovaném účelovým svazem odpadového hospodářství ZAOE v Gröbernu bylo účastníkům workshopu při exkurzi prakticky představeno využití plochy rekultivované skládky pro fotovoltaické zařízení. Množství takto získané energie ze skládky v Gröbernu může zásobovat elektřinou až 400 domácností.

Účastníkům workshopu sdělili zkušenosti také přednášející z ČR a Slovenska.

Pani Věra Kreníková z UJEP Ústí nad Labem přednesla způsoby nakládání s odpady vzniklých ze spalovacích procesů energetických surovin v elektrárnách a teplárnách, zejména jejich skládkování v Podkrušnohoří.

Pani Danuše Hráská přednesla příspěvek o skládkování odpadů v ČR z pohledu České inspekce životního prostředí nejen z hlediska platné legislativy, ale také z pohledu kontrolních poznatků inspekce při dozoru nad dodržováním platných předpisů na úseku odpadového hospodářství v ČR.

Pan Marek Hrabčák ze společnosti Geosofing Prešov uvedl legislativní požadavky na uzavírání skládek na Slovensku a dále diskutoval o termínech „naplnění kapacity skládky, efektivní využití objemu skládky a o možnostech prodloužení životnosti skládky úpravou odpadů (zhutňováním a přidáváním vlhkosti)“.

Informace ze zasedání CITES – nelegální obchod s nosorožci, Konference CITES Rhinoceros Enforcement Task Force – J. Zachařová

Konference pod názvem CITES Rhinoceros Enforcement Task Force Meeting (jednání pracovní skupiny na nosorožce) proběhla v Nairobi, Keňa, ve dnech 28. – 29. 10. 2013 a byla organizována Sekretariátem CITES. Jejím cílem bylo definovat problémy a strategie boje s nelegálním obchodem s nosorožčími rohy, který v posledních cca 5 letech obrovským tempem eskaluje. Tento nárůst je dán především zvyšující se poptávkou po nosorožčích rozích na asijském trhu. Jednání se účastnilo 52 delegátů z celkem 32 zemí světa, především z Asie a Afriky, ale také představitelé nadnárodních institucí jako např. Světová obchodní banka, Traffic apod. Africké země byly zastoupeny jako země areálové, tedy země kde se nosorožci (nosorožec tuponosý (bílý) *Ceratotherium simum* a nosorožec dvourohý (černý) *Diceros bicornis*) vyskytují a dochází zde k jejich pytláčení, asijské země byly pak zastoupeny jak v pozici států „konzumních“, kam se následně rohy dovážejí, ale zároveň jako země které rovněž čelí nárůstu pytláctví zbývajících populací nosorožců na Asijském kontinentě (nosorožec indický *Rhinoceros unicornis*, sumaterský *Dicerorhinus sumatrensis* a jávský *Rhinoceros sondaicus*). Dále byly zastoupeny země, které se v současné době také významným způsobem podílejí na ilegálním trhu s nosorožčími rohy nebo mohou obdobným problémům v blízké době čelit - USA (krádeže rohů, aukce, „pseudohunting“), Velká Británie (krádeže rohů, vývozy rohů mrtvých nosorožců ze ZOO do Asie). Česká republika byla zastoupena jako stát, který v současné době čelí masivnímu zneužívání odchylky na dovoz loveckých trofejí. JAR umožňuje roční odstřel cca 100- 200 jedinců nosorožců tuponosých pro osobní potřebu jako trofejní lov – s exemplářem se nadále nesmí jakkoli obchodovat, jedná se o osobní majetek lovce. V ČR je v současné době vyšetřováno několik osob, kteří rohy z lovecké trofeje

dále odprodali, výsledné číslo takto zneužitých výjimek bude zřejmě mnohem vyšší (JAR jedná s ČR na přesném seznamu žadatelů z ČR o lovecké licence v JAR). Obdobným problémům čelí v současné době rovněž USA a dále bylo zastoupeno Polsko, jako představitel země kam se tento problém z ČR může v blízké době přesunout (JAR i Polsko seznámili účastníky s nárůstem žádostí občanů Polska (a dále též Ukrajiny, jak informovala JAR) o lovecké licence v JAR.

Současný nárůst ilegálního obchodu s nosorožčími rohy je dáván do souvislosti především s nárůstem ekonomické síly Vietnamu a Číny, kde je prášek z rohu v současné době používán nejen jako tradiční medicína, ale jeho užití se mnohem více rozšiřuje i na jiná užití (příkladem je např. nové využívání prášku mladou generací jako léku proti kocovině) a jeho užití tak mnohem více v současné době souvisí se sociálním statutem. Rohy se na ilegální trh dostávají následujícími hlavními cestami: „pseudohunting“, vývozy rohů mrtvých legálně držných nosorožců, krádeže, aukce starožitností apod. a především pytláctví. Delegáti se shodli na tom, že se jedná o vysoce organizovaný zločin, někdy s napojením i na teroristické skupiny či skupiny fungující na principech mafie. Největší populace nosorožců žije v současné době v Jižní Africe, kde se nacházelo k 31. 12. 2012 21 tis nosorožců z celkového počtu 25,5 tisíce všech nosorožců žijících na africkém kontinentě, tedy téměř tři čtvrtiny všech žijících nosorožců na světě. Z těchto čísel tedy vyplývá ojedinělá pozice JAR v této problematice. Nárůst pytláctví je přitom v JAR alarmující – pro rok 2013 se udává odhad 1000 upytlačených jedinců nosorožců, přičemž nárůst od roku 2008 je takřka exponenciální. Některé odhady dokonce hovoří už o roku 2014 jako o roku, kdy počet uhynulých nosorožců převýší počet zvířat nově narozených a populace začne opět klesat.

Na konferenci zazněly zajímavé příspěvky z jednotlivých areálových států týkající se změn v metodách pytláctví a na to navazujících změn v ochraně – tato činnost je dnes vysoce organizovaná, používají se nejmodernější technologie jak pro lov, tak v komunikační oblasti (přístroje pro noční vidění, helikoptéry, rychlé čluny k odvozu kontrabandu, elektronická komunikace a mobilní převod peněz). Organizované skupiny pytláků mívají často vojenský výcvik. V boji s těmito kriminálními skupinami je proto potřeba vybavit adekvátně těmto změnám i strážce parku.

Dalším důležitým bodem strategie boje s pytláctvím byla novelizace legislativy v oblasti wildlife – některé země mají vysoké tresty (Namibie – 20 let; Namibie má také stabilně významně nižší míru pytláctví, např. 0,04 % za rok 2012, než ostatní africké země), ale některé země mají nízké tresty a je potřeba zastaralou legislativu novelizovat (Vietnam, Keňa – 7 let). Důležitým doporučením bylo i větší využívání již existující legislativy z jiných oblastí, které jsou s tímto obchodem v přímém spojení – celní delikty, padělání dokumentů, finanční oblast – praní špinavých peněz, korupce, konspirace, únik daní...). Tento přístup je rychlejší než zdoluhavá změna legislativy a často velice efektivní (především tresty za finanční delikty jsou vysoké).

Dále je nutné rozkrývat zločineckou činnost na všech úrovních – nesoustředit se pouze na nejnižší úroveň pytláků a jejich pomocníků, ale rozplétat pašeráckou síť do vyšších pater (úspěšný případ z Nepálu – operace Unicornis) – současná data napovídají bohužel spíše o opačném přístupu, jelikož většina zatčených např. v JAR byla pouze z nejnižších úrovní (pytláci) zločinecké sítě. Tito lidé jsou však snáze nahraditelní než výše postavené osoby v tomto „řetězci“ a na ně by se mělo budoucí vyšetřování především zaměřit.

Dalším důležitým bodem v boji s ilegálním trhem s nosorožci je archivace DNA. Databáze Rhodis na Univerzitě v Pretorii má od roku 2010 k dnešnímu dni již více jak 10 000 vzorků, k programu se nově přidává i Namibie. Ve dnech 5. - 6. 11. 2013 proběhl v Johannesburgu DNA training workshop.

Důležitou roli ve strategii boje mají Vietnam a JAR – tyto země podepsaly v prosinci 2012 společnou dohodu (memorandum of understanding), kde je konkrétně popsána vzájemná spolupráce ve 27 bodech v 7 tematických oblastech a akční plán je sestaven do roku 2016. Vietnam v současné době zpracovává výsledky kontrol osob, které si v minulých letech dovezly trofej nosorožce uloveného v rámci odchylky pro loveckou licenci v JAR. JAR v současné době zakázala komerční prodej rohů na svém území, zřizuje národní databázi zásob rohoviny z nosorožců, od roku 2012 vydala zákaz vydávání loveckých licencí občanům Vietnamu, žadatelé o loveckou licenci v JAR musí v současné době prokazovat členství v lovecké asociaci a JAR může odmítnout udělit loveckou licenci žadatelům vyšetřovaným v oblasti wildlife. JAR dále zavedla standardy značení a identifikace rohů, a to jak odebíráním vzorků pro archivaci DNA, tak čipováním rohů.

Příští porada národní sítě IMPEL se bude konat v květnu/červnu 2014.